

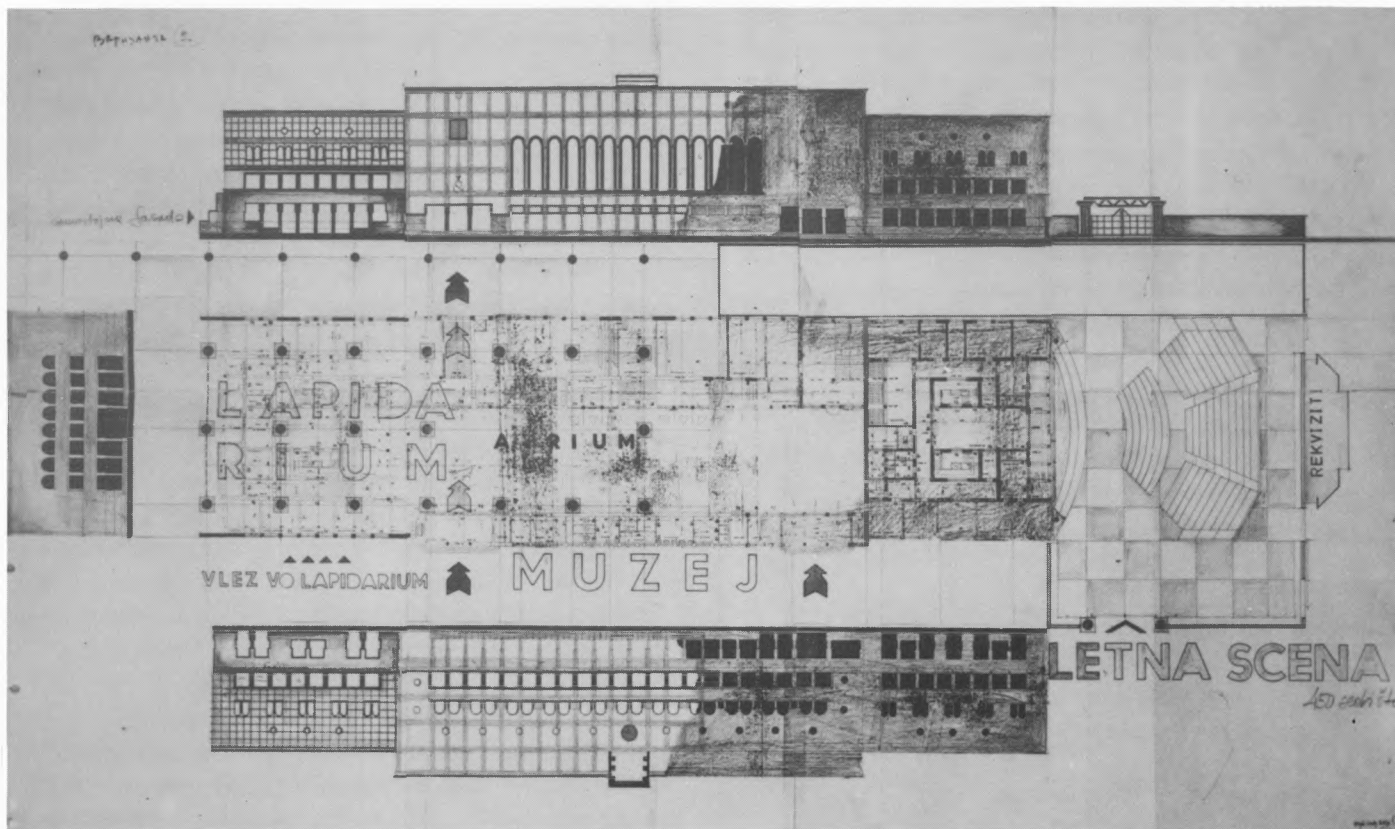
The complex of the museums of Kruševo presents the most important events of the political history of Macedonia. The Museum of the Resistance War opened in 1989 in a new building designed in the manner of traditional Macedonian city architecture. 300 square metres contain a considerable number of original objects which illustrate the political history of Kruševo until the end of World War II. In Kruševo there is also a Museum of the Ilinden Uprising, a monument to Ilinden, and there are facilities in the city for it to develop into a so-called museum city and a tourist centre. Many museum activities are taking place in Ohrid. The richest collection of Macedonian icons has been placed into a newly adapted exhibition hall, and a new Museum of Macedonian Writing was opened. The experience of Macedonian museums points towards the necessity of insisting on complete museological projects when preparing new permanent displays, for professional as well as for financial reasons.

OBNOVA I TRANSFORMACIJA MUZEJA GRADA SKOPJA

*Kliment Korobar
Muzej grada Skopja*

Budući da je raskrižje po svom geografskom položaju, Skopje je u prošlosti često bilo mjesto kojim su prolazile različite vojske. Grad su osvajali, spaljivali, stradao je u potresu, ali je uvijek iznova obnovljen. Ovaj grad je spona različitih civilizacija, u njemu su se ukrštale različite kulture i taložile različite kulturne dragocjenosti.

Muzej grada Skopja – projekt obnove

Burna povijest Skopja kroza stoljeća uvjetovala je potrebu stvaranja institucije muzeja u kojoj bi se proučavalo, istraživalo, skupljalo i znanstveno obrađivalo sve to bogatstvo da bude sačuvano i preneseno budućim generacijama, kojima će upotpuniti spoznaje o tim vrijednostima. Potreba za muzejem proizlazi iz najdubljih interesa našeg naroda jer su muzeji veza između kulturnih vrijednosti prošlosti i suvremenih nastojanja za stvaranjem novih kulturnih vrijednosti.

Polazeći od tih činjenica u prosincu 1949. godine osnovan je Muzej grada Skopja, kao muzej općeg tipa, sa zadaćom da istražuje, sakuplja i obrađuje muzejske eksponate koji se odnose na Skopje i njegovu okolicu iz područja arheologije, povijesti, etnologije i umjetnosti.

Ovih dana Muzej grada Skopja slavi jubilej svoga 40-godišnjeg rada. Valja naglasiti da se već kod osnivanja javio problem njegova prostornog rješenja i on se povlačio godinama. Seleći iz jednog u drugi neadekvatni prostor, bez mogućnosti izrade stalnoga muzejskog postava, Muzej je nakon katastrofalnog potresa bio smješten u staroj zgradi željezničkoga kolodvora – u zapadnom krilu, dijelu aule i perona koji nisu bili srušeni potresom, a sanacija je bila moguća. Objekt koji je bio sagrađen 1938. godine a predan na korištenje 1940. bio je u tom vremenu jedan od najljepših objekata na Balkanu. Stara zgrada željezničkoga kolodvora odlukom Zavoda za zaštitu spomenika grada Skopja proglašena je spomenikom kulture iz NOB-a a ujedno je najmarkantniji objekt u centru grada, sa satom na kojem je zabilježeno vrijeme potresa, kao memorijalno obilježje katastrofe i ljudske solidarnosti koju je svijet iskazao Skopju nakon potresa.

Imajući u vidu položaj Muzeja grada – koji je grad solidarnosti – nastojalo se da bude prezentirano sve ono što Skopje obilježava kao takav grad. S tom svrhom učinjeni su napori da se izradi kompleksnije rješenje cijelog prostora Muzeja i njegove okolice. Napravljena je koncepcija za obnovu stare zgrade

željezničkoga kolodvora i stvorena mogućnost dostojne prezentacije svih funkcija muzeja – po principu memorijalnosti, iz aspekta kulturno-povijesne zaštite te iz aspekta humanizacije života grada.

Prema našim programskim orijentacijama, primjereno lokaciji, u samom gradskom središtu, Muzej grada Skopja trebao bi prerasti u muzejski centar u kojem bi, osim muzejskog postava Muzeja grada Skopja iz područja arheologije, povijesti, etnologije i umjetnosti svoje mjesto našao i muzejski postav izraza solidarnosti upućenih Skopju nakon potresa kao i onih koje je Skopje uzvratilo gradovima stradalom od potresa.

Skopje – grad solidarnosti – pobratimio se s više od dvadeset gradova u svijetu, pa bi u ovom prostoru mjesto za prezentaciju našlo i sve ono što građanima omogućuje bolje upoznavanje i komunikaciju s tim gradovima. To je naša obaveza prema građanima Skopja a to zahtijeva i sam čin i svrha bratimljenja s tim gradovima, što prerasta efekt papirnatih protokolarnih dogovora gradskih vijeća.

Sam prostor oko objekta morao bi imati sljedeće kulturne sadržaje: lapidarij s ljetnom scenom, prostor za izložbe na otvorenome, prostor za razne intervencije i happeninge, što će kulturni život pješačke zone Ulice maršala Tita spojiti s kulturnim sadržajima u staroj čaršiji, gdje se nalazi većina objekata u kojima se ostvaruje kulturni život grada. Dajući ovoj lokaciji prvenstveno kulturne sadržaje, u samom će centru grada biti stvoreni uvjeti za nova kulturna gibanja, gdje inače, osim izuzetnih događaja, vlada kulturno mrtvilo.

Svakako, tu treba predvidjeti i druge prateće sadržaje kao restorane, kafiće, prodajne galerije, butike s unikatnim proizvodima, knjižaru, turistička predstavništva i sl., što će pridonijeti većoj dinamici u prostoru i čime će se stvoriti mogućnost za odmor građana.

Sa željom da ovaj prostor pretvorimo u oazu građana Skopja, u našoj je koncepciji posebno mjesto ostavljeno za rješenje hortikulture. Budući da je Skopje zbog svoje industrije jedan od najzagađenijih gradova, stvaranje parka oko Muzeja pridonijelo bi ekološkoj čistoći tog dijela grada.

Potreba za postojanjem novog programa kao i potrebe koje su karakteristične za većinu kuća iz sfere muzejske i kulturne djelatnosti koje rade s publikom a istodobno imaju velike probleme s prostorom za smještaj eksponata te s nužnim prostorima za izlaganje i predstavljanje svojih programa javnosti, stavljaju razmišljanja o njihovom rješavanju u prvi plan. Stvaranje spomenutog centra bilo bi, uostalom, i racionalnije rješenje iz aspekta iskorištavanja prostora, kadra i materijalnih sredstava.

U planiranome muzejskom centru trebao bi se nalaziti arhitektonski muzej, muzej kazališta, muzej željeznice i muzej kinoteke, što podrazumijeva postavljanje njihovih stalnih postava. U dijelu zajedničkih prostorija bile bi prostorije za povremene izložbe, kinodvorane, dvorana za predavanja uz slajd i videoprojekcije, knjižnica koja bi služila svim muzejima, fotostudio s laboratorijem za obradu, kompjuterski centar, zajednički energetski dio koji bi služio svim depoima i stalnim postavima kao i centar osiguranja cijelog objekta.

Korisna površina objekta danas iznosi 2.283 četvorna metra, a preadaptacijom i dogradnjom srušenog dijela dobilo bi se otprilike 6600 četvornih metara korisne površine.

Smatramo da ova ideja barem djelomično ima svoje opravdanje i u ovo doba ekonomske krize u zemlji, a tiče se zajedničkoga korištenja prostorom i opremom. Ne možemo se složiti s time da zbog pomanjkanja sredstava smijemo zanemariti naše kulturno nasljeđe.

Primljeno: 9. 3. 1990.

Prijevod s makedonskog jezika:
Magdalena Apostolova-Maršavelski

SUMMARY

Renovation and transformation of the Museum of the City of Skopje

Kliment Korobar

The Museum of the City of Skopje was established in 1949 and moved from one inadequate facility to another without any possibility of planning a permanent display. After the earthquake in 1963 it was placed into the west wing of the railway station, built in 1938, which is the most distinctive building in the city centre. A concept of its renewal was made, so that the adaptation of the building and some additional construction was to bring an increase in space from 2.283 to 6.600 square metres. The Museum of the City of Skopje is thus to develop into a museum centre and apart from its permanent display of archaeological, historical, ethnological and art exhibits, it is to house the museums of architecture, theatre, railway and the cinema, with their permanent displays. All institutions of the centre are to have some functions in common as well as the facilities: an exhibition hall, a cinema, library etc. The space around the building is to be arranged as a lapidarium with a summer theatre, open air exhibition grounds, an area for various happenings as well as a number of accompanying facilities, including cafeterias and boutiques. The museum is to be surrounded by a park as an ecological contribution to the city.

OSVRT O STALNOME MUZEJSKOM POSTAVU STRUMICA I STRUMIČKA OKOLICA KROZ STOLJEĆA

Aleksandar Cicimov

Zavod za zaštitu spomenika kulture, prirodnih rijetkosti i Muzej Strumica

U ovom osvrtom pokušat ćemo dati cjelovit pogled novoga muzejskog postava Strumica i strumička okolica kroz stoljeća realiziranog u Zavodu za zaštitu spomenika kulture, prirodnih rijetkosti i muzeja Strumica.

Muzej u Strumici osnovan je 1952. godine. U njemu su u stalnom radnom odnosu bila samo dva kustosa kojima je na raspolaganju bio veoma neadekvatan radni prostor. Realizirano je više tematskih i povremenih izložbi a bilo je i pokušaja realizacije stalnog postava, koji su, zbog čestih mijenjanja redom neadekvatnih prostora, bili kratkog vijeka. Godine 1979. Muzej je prerastao u Zavod za zaštitu spomenika kulture, prirodnih rijetkosti i muzej, čime je poboljšana materijalna baza ustanove i stručnost ekipe, a time je skrenuta i pažnja organima nadležnim za rješenje problema prostora te ustanove. Nađeno je solomonsko rješenje da se zgrada u kojoj se danas nalazi Zavod dijeli s Historijskim arhivom. Autor ovog osvrta, koji je dobio zadaću da izradi projekt adaptacije objekta, uzalud je prosvjedovao i isticao apsurd da se u tom prostoru smjeste dvije ustanove, ali, kao i u mnogim drugim slučajevima, bez uspjeha. Obje institucije dijelile su jedan kat i polovicu podrumskih prostorija, čime je projektant stavljen u tešku situaciju da prijašnju školu adaptira u prostor u kojem će neovisno i uspješno egzistirati dvije institucije. Svjestan da je to rješenje na dulji rok, projektant je kod adaptacije nastojao da osigura što više prostora za stalni muzejski postav.